

Dokumentation – sovemedicin til børn og unge

1. Formålet (kort)

Statistikken er udviklet i samarbejde med Sundhedsstyrelsen. Formålet er at give et overblik over udviklingen i forbruget af sovemedicin blandt børn i alderen 0-17 år i primærsektoren.

2. Indhold og afgrænsning

Nationale sundhedsregistre er anvendt til at undersøge forbruget af sovemedicin blandt børn fra 2011 og frem.

Sundhedsdatastyrelsen anvender salgsoplysninger i Lægemiddelstatistikregisteret om lægemidler i ATC-grupperne N05CF01-03 (benzodiazepin (BZ)-lignende midler), N05CH01 (melatonin) og R06AD02 (promethazin).

Statistikken tager udgangspunkt i personer, der har indløst mindst én recept på sovemedicin på et privat apotek i Danmark. For opgørelser over nye brugere og opstartende læge medtages data fra Sygehusmedicinregisteret om medicinering i forbindelse med hospitalskontakt.

3. Indikatorer

- Antal brugere: Antal personer i alderen 0-17 år, der har indløst mindst én recept på sovemedicin i opgørelsesåret.
- Antal brugere pr. 1.000 borgere: Antal brugere i alderen 0-17 år i opgørelsesåret ud af 1.000 borgere i aldersgruppen pr. 1. januar i opgørelsesåret.
- Antal nye brugere: Antal personer i alderen 0-17 år, der har indløst recept på sovemedicin for første gang uden at have købt det på recept tidligere (siden 1999) eller ved medicinering i forbindelse med hospitalskontakt.
- Antal nye brugere pr. 1.000 borgere i alderen 0-17 år: Antal nye brugere ud af 1.000 borgere i aldersgruppen pr. 1. januar i opgørelsesåret.
- Regionalt medicintilskud: Regionernes udgifter til medicintilskud til sovemedicin, hvilket er det reelt udbetalte medicintilskud inkl. moms ved receptursalg af tilskudsberettigede lægemidler. Når apoteket afregner med regionerne giver de 1,72 pct. rabat på tilskudsudgifterne (ekskl. moms).
- Enkelttilskud: Regionernes udgifter til enkelttilskud til sovemedicin, som gives til nogle personer, som har brug for medicin, der ikke har generelt tilskud.

4. Forbehold ved fortolkning

Antal brugere af sovemedicin

Personer tæller kun med, hvis de har indløst recept på sovemedicin på private apoteker. Dvs. personer indgår ikke, hvis de udelukkende har fået sovemedicin ved kontakt med et hospital (fx under indlæggelse eller udleveret fra hospital).

Sovemedicin

Nogle personer kan have indløst recept på mere end én type sovemedicin indenfor samme år og tæller derfor med under flere forskellige typer af sovemedicin. Antal brugere må derfor ikke summeres på tværs af typerne. Et samlet antal brugere af sovemedicin er angivet under gruppen 'Alle' i filteret 'vælg sovemedicin'. I denne gruppe vil brugeren kun optræde én gang det pågældende år uanset, om brugeren har fået mere end én type sovemedicin. For melatonin og promethazin skal det bemærkes, at en tilsyneladende stigning i antal brugere kan skyldes:

- at specifikke varenumre til indberetning af salg af magistrelt fremstillede lægemidler indeholdende melatonin løbende er blevet oprettet siden 2011. Salget har forinden været indberettet på et samlevarenummer, og et eventuelt salg før ibrugtagning af specifikt oprettede varenumre kan ikke identificeres
- promethazin blev gjort receptpligtigt i dec. 2014. Salg af promethazin i håndkøb inden ændringen har ikke været registreret på cpr-numre og har dermed ikke været medregnet i 'antal (nye) brugere'.

Nye brugere

Antal nye brugere af 'BZ-lignende'/'Melatonin'/'Promethazin' kan være højere end antal nye brugere for 'Alle'. Det skyldes, at personer med køb af forskellige sovemidler kun tæller med i året for købet af første lægemiddel i 'Alle'. For de enkelte sovemidler tæller brugeren med i flere år svarende til første køb af hvert sovemiddel. Fx vil en bruger ikke tælle med i 'Alle' i året for første køb af melatonin i 2023, hvis personen har fået promethazin før fx i 2015. Brugeren vil kun tælle med i året for købet af promethazin for 'Alle' dvs. i 2015. For 'Melatonin' tæller brugeren med i 2023, og for 'Promethazin' tæller brugeren med i 2015.

Nye brugere og opstartende læge

Opgørelser om opstartende læge dækker over nye brugere af sovemedicin i primærsektoren (dvs. personer, som har købt lægemidlet på recept på et privat apotek). Brugere kan godt være opstartet med sovemedicin på hospitalet og derefter have indløst recept på sovemedicin i primærsektoren. I dette tilfælde fremgår hovedspecialet for den udskrivende læges afdeling som opstartende læge.

Det skal bemærkes, at der kun indgår data for Sygehusmedicinregisteret fra maj 2018 og frem. Såfremt brugeren er blevet opstartet i behandling på hospitalet før denne dato, vil specialet for den ansvarlige hospitalsafdeling ikke fremgå af opgørelserne.

Brugere, som har indløst mere end én recept på første receptindløsningsdag med forskellige lægetyper, vil fremgå under begge lægetyper. Antal nye brugere må derfor ikke summeres på tværs af lægetyper.

Recepter udskrevet af privatpraktiserende speciallæger uden tilknytning til den offentlige sygesikring bliver kategoriseret som lægetypen 'Øvrig/ukendt/fejl'. Det skyldes, at disse læger ikke findes i Yderregisteret. Dvs. hvis brugeren er blevet opstartet af en privatpraktiserende børne- og ungdomspsykiater uden tilknytning til sygesikring, vil det i opgørelserne fremgå som, at brugeren er opstartet af lægetypen 'Øvrig/ukendt/fejl' fremfor 'Børne- og ungdomspsykiatri'.

Udvalgte diagnoser

Det skal bemærkes, at kun diagnoser stillet i sygehussektoren fremgår af Landspatientregisteret. Hvis personen har fået stillet diagnosen af en privatpraktiserende speciallæge, vil det ikke fremgå af Landspatientregisteret. Samtidig brug af udvalgte lægemidler til hjerne- og nervesystem er derfor blevet undersøgt via Lægemiddelstatistikregisteret.

Samtidig behandling med relevante lægemidler

En bruger antages at være i samtidig behandling med sovemedicin og andre lægemidler til hjerne- og nervesystem, hvis brugeren har købt sovemedicin og mindst ét lægemiddel til hjerne- og nervesystem inden for samme kalenderår. Her er der ikke taget højde for dosering og købt mængde. Det betyder, at brugere, som har købt sovemedicin i december 2020 og lægemidler til hjerne- og nervesystem i januar 2021, ikke vil tælle med som samtidige brugere, selvom der kan være overlap i behandlingen.

5. Datakilde

- Lægemiddelstatistikregisteret pr. 26. september 2024
- Sygehusmedicinregisteret pr. 21. oktober 2024
- Sygesikringsregisteret pr. 28. oktober 2024
- Landspatientregisteret pr. 10. oktober 2024
- Yderregisteret pr. 22. oktober 2024

6. Offentliggørelse

Data opdateres én gang årligt.

7. Øvrige ord og begreber, der anvendes i opgørelserne

Sovemedicin

- Melatonin (N05CH01)
- Promethazin (R06AD02)
- Benzodiazepin (BZ)-lignende lægemidler: zopiclon (N05CF01), zolpidem (N05CF02) og zaleplon (N05CF03)

Alder

Alder er brugerens alder ved første køb af det angivne lægemiddel på recept i opgørelsesåret. For opgørelser for den samlede gruppe af sovemedicin er det alder ved første køb af sovemedicin uanset type. For opgørelser for enkelte typer af sovemedicin (fx melatonin) er det alder ved første køb af den pågældende type sovemedicin (fx melatonin) uanset tidligere køb af andre typer sovemedicin. Alder for nye brugere er alder ved første receptindløsning eller første medicinering i forbindelse med hospitalskontakt.

Sektor

Opgørelserne dækker over salg i primærsektoren, som vedrører salget på recept fra private apoteker til privatpersoner. Data fra sygehussektoren er kun inkluderet for opgørelser over nye brugere.

Region

Region er brugerens bopælsregion på købstidspunktet/medicineringstidspunkt på hospitalet. Brugere med ukendt region indgår kun i nationale tal. Bemærk, at den samme person kan tælle med i flere regioner i samme år.

Nye brugere

En bruger medregnes som ny bruger af sovemedicin ('Alle' i filteret 'vælg sovemedicin') i det år, brugeren har købt et vilkårligt sovemiddel (melatonin, promethazin eller BZ-lignende midler) for første gang siden 1999. Hvis brugeren forud for købet har fået sovemedicin ved hospitalskontakt (fx under indlæggelse fra 2018 og frem), vil brugeren tælle med som ny bruger det år, hvor brugeren har fået sovemedicin for første gang.

For de forskellige typer af sovemedicin (hhv. 'melatonin', 'promethazin' og 'BZ-lignende' i filteret 'vælg sovemedicin') gælder, at brugeren tæller med som ny bruger det år, brugeren har indløst recept på eller ved medicinering af den specifikke type sovemedicin i forbindelse med hospitalskontakt for første gang. Det gælder uanset, om brugeren tidligere har fået en anden type sovemedicin.

NB. Personer tæller ikke med, hvis de udelukkende har fået sovemedicin ved kontakt med et hospital.

Opstartende læge

Læger er grupperet i fem overordnede grupper efter hovedspeciale i Yderregisteret (Privatpraktiserende læger) og/eller sygehus-/afdelingskode (Hospitalslæger):

- Almen lægegering: Almen lægegering, Almen lægehjælp, Vagtlægehjælp
- Børne- og Ungdomspsykiatri: Børne- og Ungdomspsykiatri, Børnepsykiatri
- Andre relevante specialer: Psykiatri, Pædiatri, Neurologi, Neurokirurgi
- Andre specialer: Akutmedicin, Almen medicin, Anæstesiologi, Arbejdsmedicin, Dermato-venetologi, Endokrinologi, Fagområde - medicinsk allergologi, Fagområde - Palliativ medicin, , Gastroenterologi og Hepatologi, Geriatri, Gynækologi og obstetrik, Hæmatologi, Infektionsmedicin, Intern medicin, Kardiologi, Kirurgi, Klinisk Biokemi, Klinisk Fysiologi og Nuklearmedicin, Klinisk Immunologi, Klinisk Mikrobiologi, Klinisk Onkologi, Lungesygdomme, Nefrologi, Oftalmologi, Ortopædisk Kirurgi, Oto-Rhino-Laryngologi, Patologisk Anatomi og Cytologi, Plastikkirurgi, Reumatologi, Sexologi, Thoraxkirurgi, Urologi
- Øvrigt/ukendt/fejl: Erstatningskode, fiktive, fysio- og ergoterapi, fysioterapi, hospitalsodontologi, misbrugscentre, psykologhjælp, Røde Kors militæret, tandlægehjælp, hospitalslæge uden angivet speciale

Samtidig behandling med relevante lægemidler

En bruger antages at være i samtidig behandling med sovemedicin og andre lægemidler til hjerne- og nervesystem, hvis brugeren har købt sovemedicin og mindst ét lægemiddel til hjerne- og nervesystem inden for samme kalenderår.

Lægemidlerne er inddelt i seks forskellige lægemiddelgrupper, *jf.* Tabel 1:

Tabel 1 Oversigt over lægemidler, som er vurderet relevante ved samtidig brug af sovemedicin

Lægemiddeltipe	ATC-kode	Lægemiddelnavn
Antiepileptika	N02BF01	Gabapentin
	N02BF02	Pregabalin
	N03AA02	Phenobarbital
	N03AA03	Primidon
	N03AB02	Phenytoin
	N03AD01	Ethosuximid
	N03AE01	Clonazepam
	N03AF01	Carbamazepin
	N03AF02	Oxcarbazepin
	N03AF03	Rufinamid
	N03AF04	Eslicarbazepin
	N03AG01	Valproinsyre
	N03AG04	Vigabatrin
	N03AX09	Lamotrigin
	N03AX11	Topiramat
	N03AX14	Levetiracetam
	N03AX15	Zonisamid
	N03AX17	Stiripentol
	N03AX18	Lacosamid
	N03AX22	Perampanel
	N03AX23	Brivaracetam
	N03AX24	Cannabidiol
	N03AX25	Cenobamat
	N03AX26	Fenfluramin
Anxiolytica & sovemedicin	N05BA01	Diazepam
	N05BA02	Chlordiazepoxid
	N05BA04	Oxazepam
	N05BA06	Lorazepam
	N05BA08	Bromazepam
	N05BA09	Clobazam

	N05BA12	Alprazolam
	N05BB01	Hydroxyzin
	N05BE01	Buspiron
	N05CD02	Nitrazepam
	N05CD03	Flunitrazepam
	N05CD05	Triazolam
	N05CD06	Lormetazepam
	N05CD08	Midazolam
	N07CA02	Cinnarizin
	R06AA02	Diphenhydramin
	R06AA04	Clemastin
	R06AE03	Cyclizin
	R06AE05	Meclozin
Psykofarmaka	C02AC02	Guanfacin
	N02CX02	Clonidin
	N05AA02	Levomepromazin
	N05AA04	Acepromazin
	N05AB02	Fluphenazin
	N05AB03	Perphenazin
	N05AB04	Prochlorperazin
	N05AC01	Periciazin
	N05AD01	Haloperidol
	N05AD03	Melperon
	N05AD05	Pipamperon
	N05AE03	Sertindol
	N05AE04	Ziprasidon
	N05AE05	Lurasidon
	N05AF01	Flupentixol
	N05AF03	Chlorprothixen
	N05AF05	Zuclopenthixol
	N05AG02	Pimozid
	N05AH02	Clozapin
	N05AH03	Olanzapin
	N05AH04	Quetiapin
	N05AH05	Asenapin
	N05AL01	Sulpirid
	N05AL05	Amisulprid
	N05AN01	Lithium

	N05AX08	Risperidon
	N05AX12	Aripiprazol
	N05AX13	Paliperidon
	N05AX15	Cariprazin
	N05AX16	Brexpiprazol
	N06AA02	Imipramin
	N06AA04	Clomipramin
	N06AA09	Amitriptylin
	N06AA10	Nortriptylin
	N06AA12	Doxepin
	N06AA16	Dosulepin
	N06AB03	Fluoxetin
	N06AB04	Citalopram
	N06AB05	Paroxetin
	N06AB06	Sertralin
	N06AB08	Fluvoxamin
	N06AB10	Escitalopram
	N06AF01	Isocarboxazid
	N06AG02	Moclobemid
	N06AX03	Mianserin
	N06AX11	Mirtazapin
	N06AX12	Bupropion
	N06AX16	Venlafaxin
	N06AX18	Reboxetin
	N06AX21	Duloxetin
	N06AX22	Agomelatin
	N06AX26	Vortioxetin
	N06BA01	Amfetamin
	N06BA02	Dexamfetamin
	N06BA04	Methylphenidat
	N06BA07	Modafinil
	N06BA09	Atomoxetin
	N06BA12	Lisdexamfetamin
	N06BA14	Solriamfetol
Smertestillende	M01AA01	Phenylbutazon
	M01AB01	Indometacin
	M01AB05	Diclofenac
	M01AB08	Etodolac

	M01AB15	Ketorolac
	M01AB55	Diclofenac, kombinationer
	M01AC01	Piroxicam
	M01AC02	Tenoxicam
	M01AC05	Lornoxicam
	M01AC06	Meloxicam
	M01AE01	Ibuprofen
	M01AE02	Naproxen
	M01AE03	Ketoprofen
	M01AE11	Tiaprofensyre
	M01AE14	Dexibuprofen
	M01AE17	Dexketoprofen
	M01AE52	Naproxen og esomeprazol
	M01AG02	Tolfenamsyre
	M01AH01	Celecoxib
	M01AH05	Etoricoxib
	M01AX01	Nabumeton
	M01AX05	Glucosamin
	N02AA01	Morphin
	N02AA03	Hydromorphon
	N02AA04	Nicomorphin
	N02AA05	Oxycodon
	N02AA55	Oxycodon og naloxon
	N02AB02	Pethidin
	N02AB03	Fentanyl
	N02AC04	Dextropropoxyphen
	N02AE01	Buprenorfin
	N02AG01	Morphin og antispasmodika
	N02AG02	Ketobemidon og antispasmodika
	N02AJ06	Codein og paracetamol
	N02AJ07	Codein og acetylsalicylsyre
	N02AX02	Tramadol
	N02AX06	Tapentadol
	N02BA51	Acetylsalicylsyre, komb. excl. psyko- leptika
	N02BE01	Paracetamol
	N02BE51	Paracetamol, kombinationer excl. psykoleptika
	N02CA52	Ergotamin, kombinationspræparater

Triptaner og ergotamin	N02CC01	Sumatriptan
	N02CC02	Naratriptan
	N02CC03	Zolmitriptan
	N02CC04	Rizatriptan
	N02CC05	Almotriptan
	N02CC06	Eletriptan
	N02CC07	Frovatriptan
	N02CD06	Rimegepant
	N02CX01	Pizotifen
Andet	N01AH01	Fentanyl
	N01AX14	Esketamin
	N01BB02	Lidocain
	N01BB09	Ropivacain
	N01BB20	Kombinationer
	N01BB51	Bupivacain, kombinationer
	N01BB52	Lidocain, kombinationer
	N01BX04	Capsaicin
	N02BA01	Acetylsalicylsyre
	N02BA75	Salicylamid, kombinationer med psykoleptika
	N02BB51	Phenazon, kombinationer excl. psykoleptika
	N02BG10	Cannabinoider
	N04AA02	Biperiden
	N04AA04	Procyclidin
	N04AB02	Orphenadrin (chlorid)
	N04BA02	Levodopa og decarboxylase-hæmmer
	N04BA03	Levodopa, decarboxylase-hæmmer og comt-hæmmer
	N04BB01	Amantadin
	N04BC01	Bromocriptin
	N04BC04	Ropinirol
	N04BC05	Pramipexol
	N04BC06	Cabergolin
	N04BC07	Apomorphin
	N04BC09	Rotigotin
	N04BD01	Selegilin
	N05CC01	Chloralhydrat
	N06DX01	Memantin

	N07AA02	Pyridostigmin
	N07BA01	Nicotin
	N07BA03	Vareniclin
	N07BB01	Disulfiram
	N07BB03	Acamprosac
	N07BB04	Naltrexon
	N07BB05	Nalmefen
	N07BC01	Buprenorphin
	N07BC02	Methadon
	N07BC51	Buprenorphin, komb.
	N07CA01	Betahistin
	N07CA03	Flunarizin
	N07CA52	Cinnarizin, kombinationer
	N07XX02	Riluzol
	N07XX04	Natriumoxybat
	N07XX06	Tetrabenazin
	N07XX07	Fampridin
	N07XX11	Pitolisant
	P01BC01	Quinin

Kilde: Lægemiddelstatistikregisteret pr. 26. september 2024, Sundhedsdatastyrelsen.
ATC-klassifikation fra WHO gældende pr. januar 2024 er anvendt.

Diagnoser

En bruger antages at have haft en udvalgt diagnose, hvis brugeren har haft:

- mindst én kontakt i Landspatientregisteret med diagnosekoden (aktions- eller bidiagnose) på et tidspunkt i deres liv - dog senest tre måneder efter sidste receptkøb på sovemedicin det pågældende år (*gælder for alle brugere*)
- mindst én kontakt i Landspatientregisteret med diagnosekoden (aktions- eller bidiagnose) på et tidspunkt i deres liv - dog senest tre måneder efter første receptkøb på sovemedicin (*gælder for nye brugere*)

En liste over udvalgte diagnosegrupper er vist nedenfor. Der er medtaget overordnede diagnosegrupper for psykiatriske diagnoser og enkelte neurologiske diagnoser.

- F0-F9,9 Organiske inklusive symptomatiske psykiske lidelser
- F10-F19,9 Forstyrrelser pga. brug af psykoaktive stoffer
- F20-F29,9 Skizofreni m.fl.
- F30-F39,9 Affektive sindslidelser
- F40-F48,9 Nervøse og stressrelaterede tilstande m.fl.
- F50-F59,9 Adfærdssændringer forbundet med fysiologiske forstyrrelser mm.
- F60-F69,9 Forstyrrelser i personlighedsstruktur og adfærd i voksenalderen

- F70-F79,9 Mental retardering
- F80-89,9 Psykiske udviklingsforstyrrelser
- F90-F98,9 Adfærds- og følelsesmæssige forstyrrelser
- F99-F99,9 Ikke nærmere specificerede psykiske lidelser
- G25,8A Restless leg
- G40-G41,9 Epilepsi
- Q93,5-Q93,5C Autosomale deletioner og monosomier IKA

Godkendte diagnoser

Nogle produkter med melatonin er godkendt til behandling af diagnoserne:

- F84 Autismespektrumforstyrrelse
- Q93,5 Smith-Magenis syndrom.
- F90, F988C ADHD

En bruger af melatonin antages at have haft en godkendt diagnose, hvis brugeren har haft:

- mindst én kontakt i Landspatientregisteret med den godkendte diagnosekode (aktions- eller bidiagnose) på et tidspunkt i deres liv - dog senest tre måneder efter sidste receptkøb på melatonin det pågældende år (*gælder for alle brugere*)

Kontakter

Nogle personer er opstartet behandling med sovemedicin af en alment praktiserende læge. For disse er det undersøgt, om de har haft mindst én kontakt til andet sundhedsvæsen i perioden fra et år før den første receptindløsning på sovemedicin og op til tre måneder efter første receptindløsning på sovemedicin.

Kontakt til andet sygehusvæsen dækker over:

- Kontakt til psykiatrisk sygehusvæsen:
 - mindst én kontakt i Landspatientregisteret med en diagnosekode (aktions- eller bidiagnose) for psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser (F-diagnoser) *eller*
 - mindst én kontakt i Landspatientregisteret til en afdeling med et psykiatrisk speciale (psykiatri eller børne- og ungdomspsykiatri) *eller*
- Kontakt til udvalgte specialer i praksissektoren: Mindst én sygesikringsydelse i Sygehussikringsregisteret fra en læge med hovedspeciale i psykiatri (24), pædiatri (25) eller børne- og ungdomspsykiatri (26).